

ความเป็นมาและเหตุผล

ในปัจจุบันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ได้กลายเป็นปัญหาของทั่วโลก อันเนื่องมาจากการมีอุบัติการณ์ของโรคที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในประเทศไทยก็เช่นกัน มีรายงานอุบัติการณ์ที่เพิ่มขึ้นจาก 1.93 ต่อพัน ในปี 2510 เป็น 6.44 ต่อพัน ในปี 2520 และ 7.69 ต่อพัน ในปี 2530 ในปี 2530 มีรายงานผู้ป่วยกามโรครวม 410,406 ราย เป็นผู้ป่วยโรคหนองในแท้ 232,859 ราย หนองในเทียม 90,671 ราย แผลริมอ่อน 45,486 ราย ซิฟิลิส 21,682 ราย และกามโรคของต่อมและท่อน้ำเหลือง 19,708 ราย นอกจากนี้ยังพบว่าอุบัติการณ์ของโรคในเขตเมืองและเขตท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว จะพบได้สูงกว่าในเขตชนบท เช่น จังหวัดภูเก็ต สงขลา ประจวบคีรีขันธ์ และกรุงเทพฯ พบอัตราป่วยเป็น 30, 20, 18 และ 17 ต่อพันคน ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยโดยทั่วไป 2-4 เท่า (1)

มีปัจจัยหลาย ๆ สิ่งที่มีผลทำให้เกิดการแพร่กระจายของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ แต่ปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ ความต้านทานต่อยาปฏิชีวนะของเชื้อที่เพิ่มขึ้น ดังเช่นกรณีการใช้ยาเพนิซิลลิน รักษาโรคหนองในในประเทศไทย ซึ่งเคยใช้รักษาได้ผลดี แต่ต่อมาพบเชื้อดื้อยามากขึ้นถึงร้อยละ 35 (1) ทำให้การรักษานำไม่ผล จนในปัจจุบันองค์การอนามัยโลกได้แนะนำว่าไม่ควรใช้ยาเพนิซิลลินในการรักษาโรคหนองในแท้ที่ดื้อยา [Penicillin Producing *N. gonorrhoeae* (PPNG)] ในภูมิภาคแถบนี้รวมทั้งประเทศไทย ด้วย (2) สาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เชื้อดื้อยามากขึ้นเกิดจากการใช้ยาที่ไม่ถูกต้อง ดังเช่นในประเทศไทยซึ่งมีร้านขายยาอยู่เป็นจำนวนมากที่ขายยาให้กับผู้ป่วยได้ง่ายสามารถจ่ายยาได้โดยไม่จำเป็นต้องมีใบสั่งแพทย์ ประกอบกับผู้ป่วยกามโรคมักมีความละอายที่ต้องไปพบแพทย์ เพื่อทำการตรวจรักษา หรือไม่สะดวกในการไปรอตรวจตามโรงพยาบาลของรัฐหรือศูนย์กามโรคต่าง ๆ ทำให้ผู้ป่วยนิยมการซื้อยาเพื่อรักษาตนเองจากร้านขายยาซึ่งหาซื้อได้ง่าย สะดวก และราคาถูกกว่าการไปพบแพทย์ตามคลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชน จากรายงานการศึกษาหนึ่งพบผู้ป่วยโรคหนองในแท้ซื้อยารักษาตนเองก่อนไปพบแพทย์ถึงร้อยละ 49.33 (3) และจากรายงานการศึกษา 2 กลุ่มในปี 2523 (4) และปี 2529 (5) ก็พบว่า การจ่ายยารักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โดยร้านขายยานั้นมีส่วนน้อย

เท่านั้นที่สามารถจ่ายยาได้ใกล้เคียงกับแผนการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่ถูกต้อง แต่ส่วนใหญ่ักจะจ่ายยาไม่ถูกต้องตามแผนการรักษา นอกจากนี้ยังมีปัญหาในหมู่ผู้ชายที่มีความสับสนทางเพศมักนิยมการใช้ "ยาล้างล้ากล่อง" ซึ่งเป็นการใช้ยาโดยความเข้าใจผิด ๆ ว่า ยาดังกล่าวสามารถป้องกันการติดเชื้อ หรือสามารถฆ่าเชื้อได้หากร่วมเพศกับหญิงอาชีพบริการที่เป็นโรค จึงทำให้มีมหาชื่อ "ยาล้างล้ากล่อง" รับประทานก่อนหรือหลังการร่วมประเวณี

ในเขตจังหวัดสงขลา โดยเฉพาะอำเภอหาดใหญ่ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชาวต่างประเทศเป็นชาวมาเลเซีย และสิงคโปร์ เข้ามามาก จึงเป็นท้องที่มีอาชีพหญิงบริการค่อนข้างมาก มีสถานเริงรมย์ที่เป็นแหล่งแพร่กระจายโรคอยู่หลายแห่ง จึงทำให้การใช้ยากลุ่มนี้ค่อนข้างสูงทั้งในชาวไทยและชาวต่างประเทศ ดังนั้นจึงเห็นควรทำการศึกษาถึงการจ่ายยารักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์โดยร้านขายยาในเขตจังหวัดสงขลาชั้น แม้จะเคยมีผู้ทำการศึกษาแล้วก็ตามในปี 2519 แต่เพื่อต้องการข้อมูลที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่าในขณะที่การใช้ยากลุ่มนี้มีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ยาล้างล้ากล่องว่าในเขตจังหวัดสงขลา มีพฤติกรรมในการใช้ยากลุ่มนี้อย่างไรบ้าง ซึ่งอาจจะ เป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางนำไปแก้ไขปัญหาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบถึงข้อมูลทั่วไปของผู้ขายยาและร้านขายยาในเขตจังหวัดสงขลา
2. เพื่อทราบถึงข้อมูลการจ่ายยาให้กับผู้ป่วยเพื่อรักษาโรคหนองใน และโรคแผลริมอ่อน โดยผู้ขายยาร้านขายยา
3. เพื่อทราบถึงข้อมูลการใช้ยาล้างล้ากล่องในเขตจังหวัดสงขลา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จากข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับการจ่ายยาเพื่อรักษาโรคหนองใน และแผลริมอ่อนโดยผู้ขายยาร้านขายยา อาจเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงปัญหาการควบคุมโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อันเป็นผลมาจากการจ่ายยาโดยร้านขายยาที่ไม่ถูกต้อง
2. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการใช้ยาล้างล้ากล่องในเขตจังหวัดสงขลา ว่ามีมากน้อยเพียงใด การใช้ยาเช่นนี้จะชี้ให้เห็นถึงการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือย ขาดเหตุผลและยังก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น เพิ่มปัญหาการติดยาของเชื้อ เป็นต้น

3. เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับหน่วยราชการ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแหล่งข้อมูล
สำหรับนำมาแก้ไขปัญหา หรือบริการให้ความรู้แก่ผู้ชวยยาและผู้บริโภคนในการ
รักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์